

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФАКУЛТЕТ ЗАШТИТЕ НА РАДУ У НИШУ
- Наставно-научном већу Факултета -

Одлуком Наставно научног већа Факултета заштите на раду у Нишу, број 03-268/11 од 19. 06. 2014. године, именовани смо за чланове Комисије за оцену и одбрану урађене магистарске тезе под називом "Утицај еко-индустријских паркова на квалитет животне средине и формирање одрживих заједница у земљама у транзицији", кандидата Милене Петричевић.

Након прегледа урађене магистарске тезе, Комисија Наставно-научном већу Факултета заштите на раду у Нишу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Магистарска теза кандидата Милене Петричевић под називом "Утицај еко-индустријских паркова на квалитет животне средине и формирање одрживих заједница у земљама у транзицији", изложена је на 126 страна текста формата А4 и илустрована са 17 слика и 2 табеле. Теза обухвата следеће структурне целине: резиме на енглеском језику, увод, 5 тематских поглавља, закључак, прилоге и списак коришћене литературе. Списак литературе садржи 131 библиографску јединицу везану за научну област која је обрађена у магистарској тези.

У **уводном делу** описан је предмет и циљ истраживања, изложена је структура тезе и неведени су елементи који ово истраживање чине релевантним за развој управљања квалитетом животне средине. Приказана страна искуства у организацији еко-индустријских мрежа пружају обиље података и организационих модела који могу бити корисни за разматрање и развој различитих сегмената управљања заштитом животне средине у Србији. Као крајњи циљ истраживања наводи се утврђивање параметара који би допринели формирању методолошког оквира за примену сличног концепта у Србији и региону, као и даљи развој и усклађивање постојећих метода и стратегија са онима који се тренутно примењују у индустријски развијеним земљама. Посебна пажња посвећена је одређивању појма и значаја еко-индустријског парка (ЕИП), јер осим што представља проактивни приступ решавању проблема утицаја загађујућих материја на здравље људи и животну средину, сваки ЕИП укључује и обједињује три основна елемента одрживог развоја: економску, социјалну и еколошку одрживост.

Прво поглавље носи наслов **Индустријализација, урбанизација и индустријски метаболизам градова** и посвећено је променама општих урбаних трендова који су проузроковани процесом индустријализације. Објашњени су појмови из домена индустријске екологије и еко-индустријских система. Обрађен је појам индустријског метаболизма градова. Приказом аналогије између природних и индустријских система, истакнут је значај сагледавања животног циклуса антропогених творевина. Истакнут је значај интегрисане политике индустријског развоја за пружање неопходне подршке формирању еко-индустријских паркова.

У другом поглављу, под називом **Заштита животне средине и њен квалитет у транзиционим друштвима**, дат је приказ различитих фактора који су од утицаја на квалитет животне средине. Појам одрживог развоја стављен је у контекст сагледавања

утицаја урбаних и индустријских структура на животну средину. Описано је стање данашњих урбаних, неодрживих средина, препознати су проблеми и уочени правци деловања. Представљена је повезаност процеса транзиције, индустријског развоја и одрживог развоја заједница у транзиционим друштвима.

У трећем поглављу, *Заштита животне средине и одрживи урбани развој*, обрађен је феномен урбаног ширења градова, наведени су фактори који непосредно утичу на процес ширења и разматран је утицај ове појаве на квалитет животне средине. Објашњена је корелација између тзв. *brownfield* пројеката, урбане одрживости и квалитета животне средине. Наглашен је потенцијал који пружа обазрив и еколошки одговоран развој *brownfield* пројеката у односу на одређене *greenfield* инвестиције.

Четврто поглавље, које носи наслов *Еко-индустријска мрежа као елемент формирања одрживих заједница*, приказује еко-индустријске паркове и њима сродне концепте: еко-индустријске мреже, размену нуспроизвода и чистију производњу. Изложени су водећи принципи за формирање еко-индустријских паркова и сагледане су етапе у њиховом развоју. Приказани су основни циљеви и мотиви за покретање пројеката формирања еко-индустријских паркова, организациони модели и елементи планирања структуре. Анализирани су потенцијални ризици у функционисању еко-индустријских паркова и фактори који непосредно утичу на њихов успех. Дат је приказ економске оправданости пројеката формирања еко-индустријских мрежа, у складу са глобалним трендовима. Представљени су водећи примери из ове области, извршена је анализа наведених достигнућа, изложене су могућности и користи које произилазе из развијања сличних пројеката.

Пето поглавље, под насловом *Перспективе развоја еко-индустријских паркова у Србији*, пружа приказ потенцијала Србије у погледу развоја индустрије кроз директне инвестиције. Сагледано је тренутно стање Националне Стратегије за развој индустријских паркова у Србији, као и положај индустријских зона и индустријских паркова у Србији. Представљена је перспектива даљег развоја индустријских зона и могући развој еко-индустријских паркова са аспекта имплементације *brownfield* пројеката. Дате су смернице за даљи развој на основу анализе најбоље светске праксе у овој области.

У закључку рада извршена је рекапитулација запажања и назначени су правци даљег развоја концепта ЕИП у транзиционим привредама. Наглашено је да еко-индустријски паркови пружају предузећима могућност за остваривање виших нивоа интеграције и шансу да кроз мултилатералну сарадњу повећају своје економске и еколошке перформансе. Анализом историјског развоја насеља указано је на чињеницу да раст популације градова и нови развојни трендови у њима захтевају формирање савремених инфраструктурних мрежа, али и индустријских капацитета за подмиривање новостворених потреба становништва. Сагледавањем десетогодишњег развојног искуства земаља које су у процес транзиције ушле знатно раније (Естонија, Летонија, Литванија, Мађарска, Пољска, Словачка, Словенија и Чешка), уочено је да су успешне реформе у великој мери зависиле од квалитативних промена у области индустрије и развојних планова који су садржали елементе концепта еко-индустријских паркова. Изложена је констатација да размена нуспроизвода унутар система, између компанија на одређеној локацији или у региону, отвара бројне могућности за пословање у области прераде секундарних материјала, али и за развој информационалних и осталих технологија као и сервисних делатности.

З а к љ у ч а к и п р е д л о г К о м и с и ј е

На основу прегледа садржаја магистарског рада и анализе остварених доприноса, чланови Комисије констатују да:

- урађена магистарска теза у потпуности одговара теми прихваћеној од стране Наставно-научног већа Факултета заштите на раду у Нишу,
- кандидат поседује одговарајући ниво потребних знања из области заштите животне средине, који је захтевала израда магистарске тезе,
- кандидат показује потребан ниво самосталности у истраживањима као и способност да изврши синтезу научних сазнања из разних области у циљу истраживања постављеног задатка и дефинисања квалитетних и применљивих закључака,
- магистарски рад представља допринос сагледавању могућности за примену концепта еко-индустријских паркова (ЕИП) у земљама у транзицији и разумевању утицаја ЕИП на квалитет животне средине и формирање одрживих заједница на регионалном нивоу;

Имајући у виду претходно изложено, као и актуелност разматране проблематике, Комисија предлаже Научно-наставном већу Факултета заштите на раду у Нишу да прихвати извештај о урађеној магистарској тези под називом "Утицај еко-индустријских паркова на квалитет животне средине и формирање одрживих заједница у земљама у транзицији" кандидата Милене Петричевић, дипл. инж. арх. и да кандидату одобри усмену одбрану магистарске тезе.

Чланови комисије:

1. др Бранислав Анђелковић, ред. проф. с.р.
Факултета заштите на раду у Нишу, члан;
2. др Никола Цекић, ред. проф. с.р.
Грађевинско-архитектонског факултета у Нишу, члан;
3. др Слободан Милутиновић, ред. проф. с.р.
Факултета заштите на раду у Нишу, члан;
4. др Гордана Стефановић, ванр. проф. с.р.
Машинског факултета у Нишу, члан;
5. др Срђан Глишовић, ванр. проф. с.р.
Факултета заштите на раду у Нишу, ментор, члан.